

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE" .

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. N 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 21
NR. 12
MAAND december 1992

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER

J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

SECRETARIS

J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

REKENING

750-9109554-54 of
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

- blz. 261 : **J.B. DREESEN** ; Toponymie van 's Heerwoutermansambacht (VI) - 39ste Begin.
- blz. 266 : **D. FARASYN** : Een Oostendse "Raar maar waar" historie van omstreeks 1800.
- blz. 267 : **N. HOSTYN** : Monumenten, beelden & gedenkplaten te Oostende. LXXII - LXXIII.
- blz. 269 : **A. BAERT** : Ostendiana bij buitenlandse auteurs.
- blz. 270 : **H. DARRAS** : De H. Apollonia te Oostende.
A. SWYNGEDAUF : Ostendiana.
- blz. 272 : **A. DRIESSEN** : Het stadhuis van Oostende 1711 (volgens Bowens).
- blz. 275 : **A. SMISSAERT (+)** : Oostende tijdens de Eerste Wereldoorlog (27).
- blz. 280 : **E. LIETARD** : Oostendse numismatiek.
- blz. 283 : **W. DE BAERE** : Oostendse slaven vrijgekocht in 1670 en 1675.
- blz. 284 : **J. HOSTYN** : Ostendiana. Oostende door een Nederlandse bril in 1888.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort

DECEMBER I - ACTIVITEIT

Zoals we reeds, uitvoerig, in ons novemhernummer aankondigden gaat ons jaarlijks souper gevolgd door een optreden van de gekende zangeres van de oostkust **Yvonne Leliaert** door op

zaterdag 5 december 1992

in het restaurant "Benny", hoek Vlaanderenstraat en Langestraat.

DECEMBER II - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een voordracht die doorgaat op

donderdag 17 december 1992 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : *HET EERSTE OOSTENDSE AQUARIUM (voor 1914)*

De spreker : de heer Emile SMISSAERT, Lic. in de geschiedenis

Ons geacht bestuurslid, de heer SMISSAERT, heeft zich deze maal vastgepind op een minder gekend aspect uit de Oostende Belle Epoquetijd, namelijk het wel en wee van het eerste aquarium dat onze stad gekend heeft. Gebaseerd op een reeks archiefstukken geeft hij ons de geschiedenis van dit aquarium tussen 1894 en 1914. Dit aquarium was destijds gevestigd in de kelder van de fotograaf LEBON, gelegen op de hoek van de Louisastraat en de Van Iseghemlaan.

De spreker beperkt zich, in een causerie van 45 minuten tot de grote lijnen van deze geschiedenis, gezouten met enkele anecdoten, zonder echter het geheel, waar heel wat onbekends in schuilt, uit het oog te verliezen. De voordracht wordt besloten met de projectie van een 75-tal, onuitgegeven, dia's die verband houden met de wetenschappelijke aspecten van de zeevissen en de fauna aan onze kust.

De fotografie werd en wordt verzorgd door de heer Valère PRINZIE, een referentie van formaat.

Wij kennen de heer SMISSAERT van enkele vroegere voordrachten als een gedegen onderzoeker en een goed spreker. Dit gekoppeld aan de fotografische kwaliteiten van de heer PRINZIE beloofd eens te meer een interessante avond te worden, die U in geen geval moogt missen.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

Te koop in de boetiek van ons Heemmuseum

PRACHTIGE WENSKAARTEN MET ZICHTEN
VAN OUD OOSTENDE

Prijs : 32 Fr. omslag inbegrepen

NUTTIG VOOR DE EINDEJAARSFEESTEN

TOPONYMIE VAN 'S HEERWOUTERMANSAMBACHT (VI) - 39ste BEGIN

door J.B. DREESEN

Het 39ste Begin behoorde, onder de naam, BREDENE WEST NOORDWEST tot de parochie Bredene.

Als inleiding tot het 39ste Begin vermeldt de Ommeloper de volgende tekst (1) :

"Beghinnende zuudoost vanden laetsten P(er)cheelen, oostwaert over DEN KEYNGAERT, tusschen DEN DYCKWECH ande zuudtoosts(yde), DE DUNE ande noordtsyde, metten westhende anden KEYNGAERT en(de) es tbeloop daer AER(NOUD) VAN DAMME, ANTH(UENS) PAUWAERT, ADR(IAEN) WILZOETS en meer anderen al in wonen en(de) daer de HUISE(N) en(de) TAVERNE te BLUTSYDE al instaan".

In deze inleiding hebben we een viertal, voor Oostende, belangrijke toponiemen.

- DE KEINGAERT (weg)....oostwaert over den keyngaert....

moet al zeer vroeg de verbindingsweg zijn geweest die het oude Oostende over Zandvoorde en Oudenburg met Brugge verbond. Ook vormt hij een belangrijk element in de begrenzing van de verschillende beginnen.

Het laatste (westelijk deel) ervan ligt nu verzonken in de GEUL. Vanaf de achterhaven tot aan de kruising van de A 10 met de Gouwelozekeek is de oude Keingaertweg, vanweg de bebouwing, niet meer te situeren. Vanaf hier richting Zandvoorde kan hij echter, bij benadering, geïdentificeerd worden als de Karpelstraat. Verder, richting Oudenburg, is er weinig veranderd. De Keignaert heeft zijn naam gegeven aan de twee kreken, Grote en Kleine Keignaert kreek, die Zandvoorde-Centrum aan de westkant begrenzen.

- DE DIJCKWEG....tusschen den dyckwech ande zuudtoostsyde....

kennen we reeds uit beschrijvingen van enkele meer westelijke gelegen beginnen als de HOGE DIJKWEG (2).

Komende van een punt westelijk van de Steense Dijk liep deze weg, evenwijdig met de kust, door Sinte-Katharine-West en zuidelijk van Oostende in de richting Bredene. Ter hoogte van de huidige Parklaan (vroegere Polderstraat) in Bredene draaide hij naar het noorden om tegen de duinen weer een noordoostelijke richting aan te nemen.

- DE DUINEN.....de dune ande noordtsyde....

De duinen waren eigendom van de graaf en behoorden dus niet tot 's Heerwoutermansambacht. Wij moeten ons echter voorstellen dat de duinen, ten oosten van de stad in 1559, meer zeewaarts lagen. Vergelijken wij bv. de verlenging van de Langestraat in oostelijke richting, op de kaart van J. VAN DEVENTER (1560) of POURBUS (1562) met een hedendaagse kaart dan zien we dat in die tijd deze verlengde lijn ten zuiden van de duinen lag. Nu ligt ze er ten noorden van. Dit wil zeggen dat in de loop van 400 jaar de duinengordel ongeveer 300 meter naar het zuiden verwaaid is (3).

- BLUTSYDE.....daer de huusen en taverne te blutsyde al instaan...

Dit is een zeer belangrijk toponiem. Over Blutsyde is reeds veel inkt gevloeid. Op basis van een verkeerde voorstelling van K. LOPPENS werd Blutsyde een stuk oostelijker gesitueerd dan normaal. Deze stelling werd hernomen in "Zoeklicht op Bredene" om dan uiteindelijk door confrater R. VERBANCK in "Brediana" recht te worden gezet.

Naar mijn mening is het laatste woord over Blutsyde nog niet gezegd.

Volgens VLIETINCK komt de naam als persoonsnaam voor in de 15de eeuw (Jan BLUTZYDE. Oud Oostende blz. 160) en kreeg het gehucht op die manier waarschijnlijk zijn naam. Theoretisch klopt dit als een bus, er is echter steeds een maar.

Blutsyde lag aan de strandwal waar het water van de TESTEREP-kreek, die in Nieuwendamme bij Nieuwpoort begon, terug in zee liep. Het lag dus in een lagergelegen gebied. Dit kan verklaren waarom het springsas van de eerste haven op deze plaats werd aangelegd. Zo ook bleek dit de plaats te zijn waar, in de loop der tijden, regelmatig de dijken moesten versterkt worden bij stormweer. In 1584 werden op deze plaats de duinen afgeslecht om de zee toegang te geven tot het hinderland (4).

Merkwaardig is ook dat de Keignaertweg als het ware dood liep op Blutsyde. Hieruit kan blijken dat de verbinding Blutsyde-Hinterland ouder moet zijn dan de verbinding Oostende-Hinterland. VLIETINCK spreekt van een oost- en westkeignaertweg (Edith Cavellstraat-Rogierlaan). Maar de Ommeloper en de oudst gekende kaarten noemen de westkeignaert gewoon HEERWEG. Dit doet vermoeden dat deze, door VLIETINCK gebruikte naam van latere datum is.

Op basis van de voorgaande vaststellingen zouden we als hypothese kunnen stellen dat Blutsyde het oorsprongsgehucht van Oostende kon geweest zijn. Een vissersnederzetting gelegen aan de TESTEREP - strandwal, waar de boten op strand konden getrokken worden en door het oostelijk uiteinde van het eiland Testerep een relatieve bescherming hadden tegen de overheersende zuidwesten- en westenwinden.

Na het verlaten van de strandwal kon deze basisstichting zich verplaatst hebben naar het oostelijk deel van Testerep. Hierop verder redenerende kan de familienaam Jan Blutsy ontstaan zijn door een persoon die zich van Blutsyde in de nieuwe nederzetting van Oostende kwam vestigen. De tot nog toe oudste vermelding van Oostende (1265) gaat ook terug op een persoonsnaam "Gerard van Oostende" en Walraversyde dankt zijn naam aan het patroniem Walraven die, in een ver verleden, van de plaats dankbaar gebruik maakte om zijn boot te "hidene" d.w.z. op het strand te trekken.

Nadat we eerste de toponiemen van de inleidende tekst onder de loep namen gaan we nu kijken wat de rest van het begin ons te bieden heeft.

We overlopen eerst de verschillende percelen langs de Keignaertweg te beginnen bij de Dijkweg.

Het eerste perceel op de hoek van de Dijkweg en Keignaertweg was

.....een pittede stick meest utghedarynckt....

dus een perceel dat voor het grootste deel uitgeturft was. Turf was in die tijd de voornaamste brandstof in onze streken. Kolen werden vanaf de 14de eeuw door vissersschepen vanuit Newcastle aangevoerd maar werden uitsluitend gebruikt voor de steenbakkerijen op onze kust.

Het derde perceel, naar het noorden toe heet :

PUTSTUK.....'t pitstick. ....met enen pitte omtrent den middele by den westende verin staende ende heet tpitstick...

De beschrijving zegt voldoende.

De volgende twee percelen dragen geen bijzondere naam maar het daarop volgende is zeer belangrijk.

EEN KLEIN HERBERGJE, BUITEN KEURE OF HET DRAAKSKEN GENAAMD.

.....met een cleen herbergskin ghenaeemt buuter kuere ofte tdraecxkin daer op staende.....

We hebben hier te doen met de taverne vermeld in de omschrijving van het 39ste begin... daer de huusen ende taverne te blutsyde al in staen....

Waarom enkel de taverne vermeld wordt en niet de huizen van Blutsyde blijft ons voorlopig een raadsel. Bij een poging om de verschillende percelen te situeren, bleek ten noorden en ten oosten van voornoemd perceel een witte plek te bestaan. Deze plaats werd door de landmeter om een ongekende reden niet beschreven. Misschien heeft het iets te maken, met het BUITEN KEURE liggen van de omgeving. Het BUITEN KEURE liggen van bepaalde herbergen was in de middeleeuwen niet alleen te Oostende maar ook te Nieuwpoort en op andere plaatsen een kopzorg van de stedelijke instanties. Het was een bron van belastingsontduiking. Het moet een bijzondere toestand zijn geweest waarover wij, voorlopig, niet meer weten te zeggen.

Tot hier de Keignaertweg. We zakken terug af naar de DYKWEG en volgen hem richting Bredene Duinen.

Het vierde perceel bevat :

HET HOFSTEDETJE VAN AERNOUT VANDAMME .....het hofstedetje daer aernout van damme op wuent daer op staende op den zuudoosthender... De tekst is duidelijk genoeg.

Het volgende perceel heeft een uitweg op het oosteinde en strekt zuidwaarts tot aan de Dijkweg.

PIETER STORMERS HOFSTEDE.... met eenen uitweghe groot XVIII roeden op het oosthende, zuudtwaerts streckende ten Dyckweghe uute.... ende heet pieter stormers hofstede....

Wij hebben hier waarschijnlijk te doen met een perceel dat bij Pieter Stormers hofstede hoort. Verder in de tekst is er sprake van een ander perceel dat ....heet pieter stormers hofstede.... De uitweg groot XVIII roeden zal toegang gegeven hebben tot deze hofstede.

Het volgende perceel langs de Dijkweg is een zeer omvangrijk perceel, niet minder dan 17 gemeten 80 roeden groot.

DE HOFSTEDE WAAR ANTHEUNIS PAUWAERT WOONT... ende es de hofstede daer anthuens pauwaert wuendt.... de vier plaetsen theen thenden andere metter hofstede zijn groot XVII ghemeten LXXX roeden....

De uitgestektheid van dit perceel samen met de hofstede doet ons vermoeden dat het hier om het latere "Ter Schellehof" gaat dat toebehoorde aan de Potterie van Brugge.

Na het 12de perceel maakt de DIJKWEG over korte afstand een bocht naar het noorden om daarna weer naar het noordoosten te draaien. In het perceel dat in deze laatste hoek ligt staat :

DE HOFSTEDE WAAR ADRIAEN WILZOETS WOONT..... de hofstede daer adriaen wilzoets wuent....

Volgens de tekening van de gebouwen die voorkomen op de Pourbuskaart van het Brugse Vrije moet dit het latere RYCKEWAERTSHOF zijn.

Juist daarnaast ligt dan het perceel met

DE HOFSTEDE VAN ANTHEUNS DE BOOT.... metten gehele wegheiken an de oostsyde jehens antheuns de boot hofstede...

Antheunis De Boot hofstede grensde met de zuidzijde aan de Dijkweg maar met de oostzijde aan een wegheiken dat naar de duinen liep.

Aan de overkant van het wegheiken, met de zuidkant aan de Dijkweg lag een groot perceel van 7 gemeten 86 roeden met de :

HOFSTEDE WAAR JAN VAN SCHOORE OP WOONT.... ende es de hofstede daer Jan Van Schoore op wuendt....

Het daaropvolgende perceel noemt

DE LANGE GLAIVE.... dat men heet de langhe glaive....

Dit perceel geeft met de zuidkant op de Dijkweg uit. Voorlopig hebben wij geen verklaring voor dit toponiem.

Hierop volgen nog een drietal percelen zonder bijzonderheden die ons op de oostelijke grens van het 39ste begin brengen.

We hernemen de draad van onze wandeling aan de noordzijde waar we vanaf de Keignaert, langs de duinen, oost uit gaan.

Over de niet beschreven "witte plek" ten noorden van het herbergje BUUTER KEURE of het DRAAKJE hebben we het reeds gehad in onze beschrijving van langs de Keignaert. Vermoedelijk stonden daar de.... de huusen van blutsyde....

De volgende 5 percelen dragen geen naam maar liggen met hun noordzijde.... aen den heerwech jehens den dyck... terwijl de 5 volgende percelen met hun noordzijde gewoon.... aen den dyck.... liggen en er dus geen sprake meer is van de heerweg.

Het daaropvolgende perceel ligt met de noordzijde aan.... de slagen van de dune...., dan volgen 3 percelen die aan.... de wateringheland

liggen... weer een.... an de dune.... nog een.... jeghens de slagen van de dune... en het laatste.... ande dyck jeghens de dune....
Het waarom van deze verschillende aanduidingen op één lijn blijft ons voorlopig een raadsel.

De percelen die op de noordlijn liggen bevatten geen bijzondere toponiemen. Wel iets meer naar binnen toe richting Dijkweg. Hier staat.... een cleen huskin.... zonder verdere aanduiding.

Noord van het perceel waar de hofstede van Anthuens Pauwaert woont ligt een perceel :

.... dat men heet pieter stormes hofstede...

Dit toponiem hebben we reeds ontmoet bij de bespreking van de percelen die op de Dijkweg lagen, en waarvan we vermoeden dat dit perceel de toegang gaf tot de hofstede.

Het perceel ten oosen van het voorgaande noemde

DE GLINDECHE.... dit stick heeft de glindeche....

Voor dit toponiem hebben wij voorlopig geen verklaring.

In diezelfde omgeving ligt nog een perceel genaamd :

HET TEGELRIESTUK.... op den zuudtwesthender neder utghetegelt ende heet teghelriestic....

en iets verder :

HET TEGELRIESTUKJE.... en een utghepittede sticxkin ghegeeten teghelriesticxkin....

Over deze toponiemen handelden wij reeds in een vorige bijdrage. Het ging hier over wat wij nu nog noemen "uitgebakken grond".

Bij het Tegelrijstuk ligt ook nog :

... een neder sticxkin ten noordthende, op de oostsyde dar een hofstedekin op staet.....

Een viertal malen komt in deze omgeving het volgende toponiem voor :

OOSTENDSE STYE ..... metter zuudtwestsyde ande oostendse stye....
..... metter oostsyde ande oostendse stye....
..... metten zuudtwesten ande oostendse stye....
..... metten gheheele oostendse stye ant noordthende

Naar de betekenis van dit toponiem kunnen we voorlopig enkel gissen.

Hier eindigt onze toponymische wandeling doorheen het 39ste begin. Alhoewel de oogst niet zo groot is konden we toch enkele bijzondere toponiemen noteren.

de KEINGAERTWEG
de DIJCKWEG
de NIEUWEN DIJK TEGEN DE DUINEN
de HEERWEG TEGEN DE NIEUWE LIJN
het PUTSTUK

het TEGELRIESTUK en het TEGELRIESTUKJE

de LANGE GLAIVE

de GLINDECHE

OOSTENDSE STYE

de SLAGEN VAN DE DUIN

WATERINGELAND

het gehucht BLUTSYDE met de taverne BUITER KEURE of HET DRAAKJE

zes hofsteden met hun bewoners AERNOUT VAN DAMME
PIETER STORMES
ANTHEUNIS PAUWAERT
ADRIAEN WILZOETS
ADRIAEN DE BOOT
JAN VAN SCHOORE

twee hofsteedjes zonder verdere aanduiding

een klein huisje.

BRONNEN

- (1) R.A. Brugge. Watering Blankenberge. nr. 517. Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht. 1559. 39ste begin.
- (2) J.B. Dreesen. Tijdschrift "De Plate" nr. 11/90, blz. 310.
- (3) Kaart van Oostende door J. Van Deventer. 1560.
Kaart van het Brugse Vrije door Pourbus. 1562.
- (4) E. Vlietinck. Het oude Oostende. 1897.
- (5) J. Verdam. Middelnederlands woordenboek. ISBN 90-247-0713-7.

EEN OOSTENDSE "RAAR MAAR WAAR" HISTORIE VAN OMSTREEKS 1800

Het bundel 2015 van het Leiedepartement berustend op het R.A. Brugge bevat een reeks protesten uitgaande van Oostendse burgers tegen, naar hun mening, door het Franse bewind te hoog getaxeerde patentrecht.

Iedere burger had tijdens het Frans bewind voor het uitoefenen van zijn beroep een patenrecht te betalen. Rond 1800 moest dit patent afgehaald worden op het bureel van de heer GIRARD, ontvanger van het registratierecht, bureel dat op het Hazegras was gevestigd.

Ch. DELPIERRE had tot het bombardement van 1798 het beroep van wijnhandelaar uitgeoefend, maar was nu kuiper geworden en wenste derhalve de aanslag hem voorgelegd als wijnhandelaar niet te betalen.

Hierbij de fotocopie van de gedrukte aanmaning door GIRARD aan DELPIERRE toegestuurd.

Hieruit mag blijken dat de Fransen op hun officiële drukwerken een loopje namen met de schrijfwijze van straat- en wijknamen.

De St. Franciscusstraat, normaal rue François genoemd - de St is verdwenen bij de Fransen - is zelfs rue Francoise genoemd, te lezen als rue Française, een tikkeltje chauvinistisch vanwege de schrijver. Het Hazegras is Has de Grace geworden. Misschien had de opsteller, ook een heemkundige, nog een reminiscentie in het hoofd aan de Franse havenstad Havre de Grace, dat nu Le Havre heet. Indien

het zo is, dan weze het hem vergeven.

BUREAU

OSTENDE.

Le Citoyen *Charles Delpierré* demeurant à *rue*
françoise est avertie de venir prendre sa Patente au
Bureau du Droit d'Enregistrement à l'Has de Grace N.° 1497,
à Ostende, à peine de se voir poursuivie par la Vente de ses
Meubles dans les dix jours, conformément à l'Art. 7 de la
Loi du premier Brumaire an 7, et l'Arrêté du Département.
De g. François Le Receveur de l'Enregistrement et du
Domaine National à Ostende,

Dat men in Franse kringen met de uitspraak en de schrijfwijze van Vlaamse of Nederlandse namen vreemd kan omspringen is algemeen bekend. Dat dit in vroegere tijden eveneens gebeurde, wordt hierbij duidelijk aangetoond.

Niets nieuws onder de zon.

Het is een Oostendse "raar maar waar" historie van omstreeks 1800.

Daniël FARASYN

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE

door Norbert HOSTYN

LXXII - GEDENKTEKEN PASTER PYPE

Opgesteld in de plantsoenen van de SS. Petrus en Pauluskerk, kant Jozef II straat.

Het beeld van Paster Pype is in witsteen. Het is het werk van de Nieuwpoortse beeldhouwer Karel DEMUYNCK. DEMUYNCK woonde trouwens een tijdje te Mariakerke vóór Wereldoorlog II (Dorpstraat).

Het beeld zelf kapte hij op de speelplaats van de Vrije Visserijschool, vóór de verhuis naar het SS. Petrus en Paulusplein/Pastoor Pypestraat, nog gevestigd in de Velodroomstraat (huidige Brandweerkazerne).

Het beeld was bedoeld als gevelbeeld voor de nieuwe Visserijschool. Daarom is het beeld zo geconcipteerd dat het enkel en alleen te smaken is wanneer men het frontaal bekijkt, van onder naar boven (kikvorsperspectief).

Het was dan - tegen beter weten in - ook een kapitale fout dit beeld in de open ruimte te plaatsen, op straatniveau. Vooral de geringe

dieptewerking van het beeld is karikaturaal. Niet voor niets noemde een journalist het "de patroon van de maagleders" of zo. En als beeldhouwer was DEMUYNCK nu ook bepaald geen genie.

Maar goed, op een kille voorjaarsmorgen 1988 werd dit gevelbeeld "Paster Pype" gekaapt van op de gevel van de voormalige Visserijschool in de gelijknamige straat.

Wat was de aanleiding? Naar aanleiding van de viering van het 100-jarig bestaan van de instelling plande de directie feestelijkheden. In de euforie van de plannensmederij viel allicht de idee op tafel het gevelbeeld een nieuwe bestemming te geven, daar de school in de Paster Pypestraat niet meer als visserijschool fungeert: een eerste idee waar we van hoorden was een plaatsing op het Léandre Vilainplein (vóór de Peperbusse). Dat was zonder de mensen van de "Peperbusse-sociëteit" gerekend (vereniging ter herwaarding van de "Peperbusse"): ze hadden lucht gekregen van die plannen en alarmeerden allerhande gelijkdenkende personen en verenigingen.

Het Oostendse compromis werd dus de plaatsing in de plantsoenen van de hoofdkerk. Het doet pijn te zien hoe deze prachtige site met de monumentale neogotische kerk werkelijk ontsierd wordt door een monument dat er volledig vreemd aan is. De omgeving verdraagt dit monument niet. Let wel, daarmee wil ik geen afbreuk doen aan de verdiensten van PYPE. Verre van. Maar was het daarom nodig één van de mooiste hoekjes van de stad te verknallen?

Lit. : De Kustbode, 17 juni 1988.

Het Visserijblad, mei 1988, juni 1988.

LXXIII - GEDENKTEKEN VOOR DE OP ZEE ACHTERGEBLEVEN VISSERS

Voor de Stedelijke Visserijschool John BAUWENS.

Bestaat uit een scheepsmast met daarvoor een cirkelvormige wal met inscriptie.

De bloemenhulde aan het gedenkteken van de achtergebleven vissers.

OSTENDIANA bij buitenlandse auteurs

Zo tussendoor, ergens diep in een kast vond ik een papiertje, waarop ik een aantal referenties naar Oostende noteerde.

Misschien interessant voor De Plate-lezers ?

- * Churchill, De 2de Wereldoorlog, Elsevier 1979, deel 3, p. 715, 709, 698.
- * Wereldgeschiedenis, Amsterdam boek, deel 11, p. 169.
- * Alan Moorehead, March to Tunis, Dell Publishing, New York 1968, p. 333.
- * Agatha Christie
  - Murder on the links, Triad Panter 1979, p. 129.
  - An overdose of death, Dell 1964, p. 129.
  - Destination unknown, Fontana 1979, p. 7.
  - By the pricking of my thumb, Fontana 1977, p. 27.
- * Louis Couperus, Langs de lijnen van geleidelijkheid, verzameld werk deel 16, Veen 1989, p. 177-199.
- * Bombercommand (1939-1941), p. 69.

André BAERT

VRAAG : De H. APOLLONIA te STENE ?

Bestaan er geen "prentjes" of litanieën van of t.e.v. de H. Apollonia te STENE ?

Antwoorden aan dhr. A. DARAS
Gen. Lemanstraat 94
2600 Berchem
Tel. : 03/239.75.73

DE H. APOLLONIA TE OOSTENDE

Uit het bijgaande gedenk (en litanie) prentje blijkt dat in 1843 in de kapel van het Burgerlijk Hospitaal een relikwie van de H. Apollonia berustte.

NOTA. Deze die begeeren zich te stellen onder de bezondere bescherming van de H. Apollonia, kunnen zich laten inschrijven in de kapelle van bovengemeld Hospitaal.

De feestdag van de Heilige wordt gevierd den 9 Februari op welken dag de goddelijke diensten gedaan worden voor het geestelijk en tijdelijk welvaren van alle ingeschrevenen.

Daags na den feestdag wordt er eene Misse gedaan tot lavenisse van alle overledene medebroeders en zusters.

Op iederen eersten Zondag van de maand wordt er na de goddelijke diensten gezegend met de reliquien van de H. Apollonia.

Vidit Brugis, hoc 7 Junii 1843.

J. SIMOENS, Vic. Gen.

Druk. P. Proot - Oostende

9 FEBRUARI.

LITANIE

ter eer van de Heilige Maagd en Martelares

APOLLONIA

BIJZONDERE PATROONES TEGEN DE TANDPIJN

Wiens Heilige Reliquien berustende zijn in de kapel van het burgerlijk Hospitaal binnen Oostende.

HEER, ontferm u onzer.

CHRISTUS, ontferm u onzer.

HEER, hoor ons.

CHRISTUS, hoor ons.

CHRISTUS, verhoor ons.

Hemelschen Vader, waren God, ontferm u onzer.

Zoon van God, Verlosser der wereld, ontferm u onzer.

Heilige Drijvuldigheid, eenen God, loon van de Heilige Apollonia, ontferm u onzer.

Heilige Maria, Koningin der maagden, bid voor ons.

Heilige Apollonia, bid voor ons.

Lelie der zuiverheid, bid voor ons.

Welriekend kruid van ootmoedigheid, bid voor ons.

H. DARAS

OSTENDIANA

door A. SWYNGEDAUF
m.m.v. E. SMISSAERT

BERGEN, Jacques van - Ostendiana B.463/7

Honderd jaar vrienden : een map vol herinneringen / uitgegeven n.a.v. het 100-jarig bestaan van de "Vereniging van de Oud-leerlingen en Vrienden van het Koninklijk Atheneum I te Oostende". 1891-1991. Oostende : V.O.V.K.A., 1991.

REMOORTERE, Julien van - Ostendiana R. 355/183

Ippa's abdiengids voor België. Tielt : Lannoo, 1990.

CATALOGUS - Ostendiana C.191/349

Hedendaagse abstracte Italiaanse kunst. Samengesteld door het
Kultureel Centrum Oostende.

CATALOGUS - Ostendiana C.191/350

Moderne grafiek. Organisatie = Kultureel Centrum Oostende,
Casino-Kursaal.

SMET, Antoine de - Ostendiana S.683/1

Histoire du Zwyn. Bruxelles : Compagnie immobilière du Zoute, 1939.

DEVYNCK, Nikolaas-Willy - Ostendiana D.392.41/1

Zantvorde, Zandvoorde : toponymie van de plaatsnamen van
Zandvoorde-Oostende. Brugge : Sint Andries abdij Zevenkerken, 1990.

THERMALISME - Ostendiana T.264/1

Het thermalisme : documentatie. Brussel : Labor 1989.

VERMEYLEN, August - Ostendiana V.459/1

August Vermeylen : "Vlaamsche en Europeesche Beweging".
Facsimiledruk uit "Van nu en Straks" (1900) : het Artikel negentig
jaar later (1990). Gent : Nationaal Sekretariaat Vermeylenfonds,
1990.

LELEUX, Fernand - Ostendiana L.404/3

La révolution française et la Belgique (1792-1800) : profits et
pertes. Oostende : Ed. Erel, 1990.

VERBANCK, Richard - Ostendiana V.340/6

Burgerwacht door Richard Verbanck; de "Garde-Civique" en de
gemeenteraad door Maurice Ferrier. In : Jaarboek "Ter Cuere"
(Bredene) 1980.

KULTUUR - Ostendiana K.969/1

Kultuur- en Jeugdwijzer. Oostende : Kulturele Raad, Oostendse
Jeugdraad, 1990.

HOSTYN, Norbert - Ostendiana H.829/43

Willy Bosschem : van toen tot nu..... (tentoonstellingscatalogus).
Stedelijke Musea Oostende, 1991.

SALU, Luc - Ostendiana E.336/177

Emile Verhaeren en James Ensor. (tentoonstellingscatalogus).
Sint-Amands-aan-de-Schelde : Provinciaal Museum Emile Verhaeren,
1991.

SPORTRAAD - Ostendiana S.794.1/1

Sportraad en sportdienst van de stad Oostende. Oostende : Sportraad,
1990.

CATALOGUS - Ostendiana C.191/351

Tapijtweefkunst en moderne keramiek in Henegouwen
(tentoonstellingscatalogus). Oostende : druk. Grafica, 1961.

CATALOGUS - Ostendiana C.191/352

Artistes ostendais. (tentoonstellingscatalogus). Namur : Maison de
la Culture de Namur, 1966.

HET STADHUIS VAN OOSTENDE 1711 (volgens BOWENS)

door A. DRIESSEN

Op 6 juli 1706 werd 's morgens de "CHAMADE" geslagen. Oostende gaf zich over aan Milord MARLBOROUGH, gezagvoerder van het leger der bondgenoten (Engeland-Nederland-Oostenrijk). Het overgaveverdrag werd, na enige discussies gesloten om 21.00 Hr.

De stad was overwonnen in 14 dagen tijd en er was geen enkel gebouw dat niet beschadigd was. De kap van de stadstoren was afgebrand en de beiaardklokken waren gebroken. Het stadhuis was half ingestort en het huis op de hoek van de Groentenmarkt en de Kaaistraat deed voorlopig dienst als stadhuis. De parochiale kerk, de pastorie, de kerk en het klooster van de Capucijnen en van de Nonnekens waren half vernield. Het prachtig arsenaal of wapenhuis, recht tegenover het Capucijnenkruis, alsmede de stallingen waren zwaar toegetakeld. Zelfs de schepen, de haven en de kaai boden een triestige aanblik.

Op 26 augustus 1706 hield de Magistratuur een crisisvergadering om een herstellingsplan voor alle officiële gebouwen op te stellen.

Door het steeds voortdurend krijgsgeweld in onze streken werd alles uitgesteld.

De Magistratuur besloot op 18 februari 1709 een nieuw stadhuis te bouwen volgens het plan van een zekere broeder FLUWEELS, een Augustijner, en kocht dezelfde dag de herberg "Het Vrije" voor de som van 5.055 gulden. Deze herberg stond naast het oude Schepenhuis langs de westzijde. Op deze plaats werd het nieuw stadhuis opgetrokken.

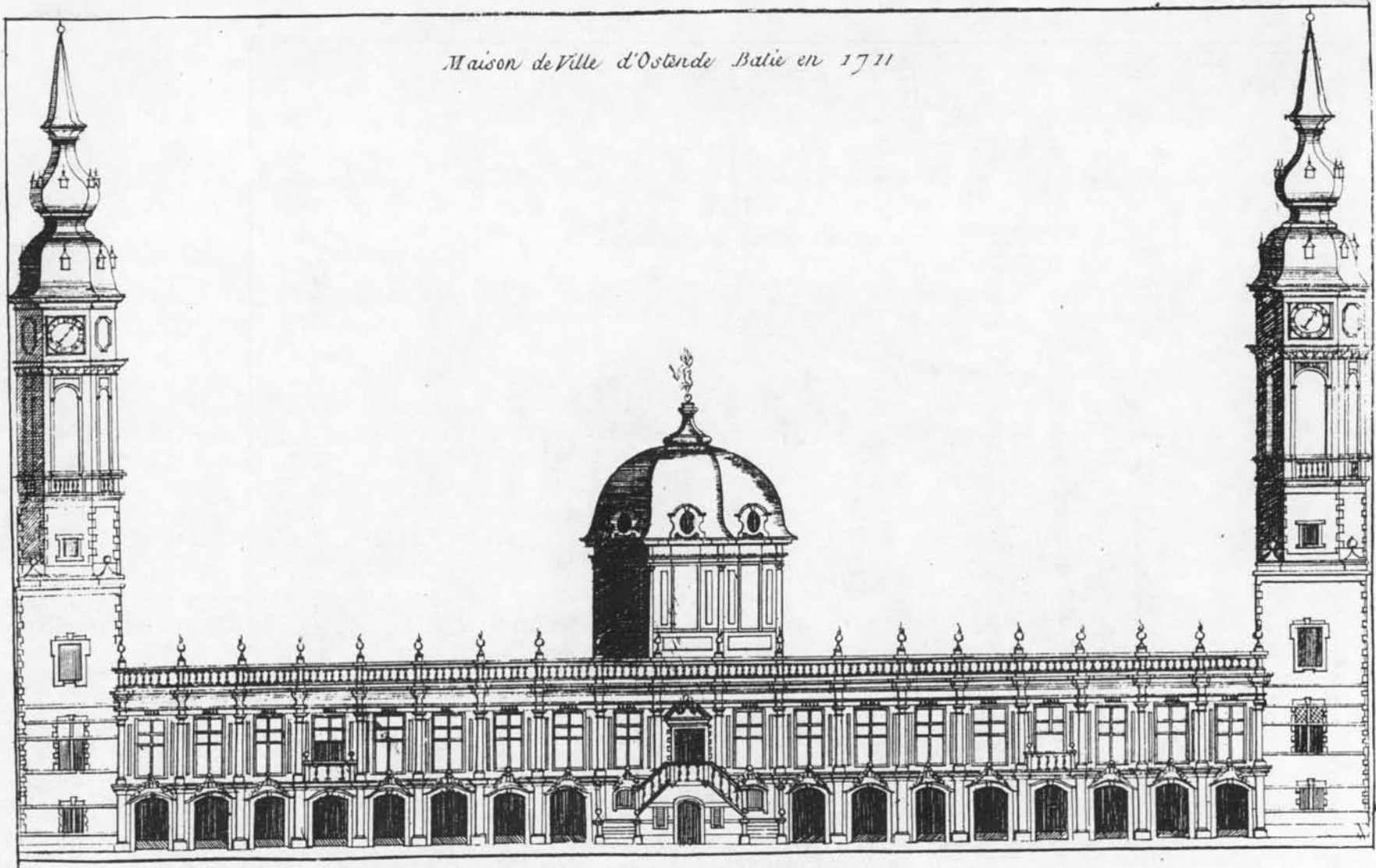
7 juli 1710. Eerste steenlegging van het nieuwe stadhuis met grote plechtigheid. Van het oude bouwsel werd enkel de toren nog gebruikt. Zij was behoorlijk hersteld, boven plat en omringd met houten pilaren. Volgens het plan diende iedere hoek een dergelijke toren te hebben doch het nodige geld ontbrak zodat bijgaand plan, uitgegeven in "Delices des Pays-Bas" niet juist is, vermits de tweede toren nooit werd gebouwd.

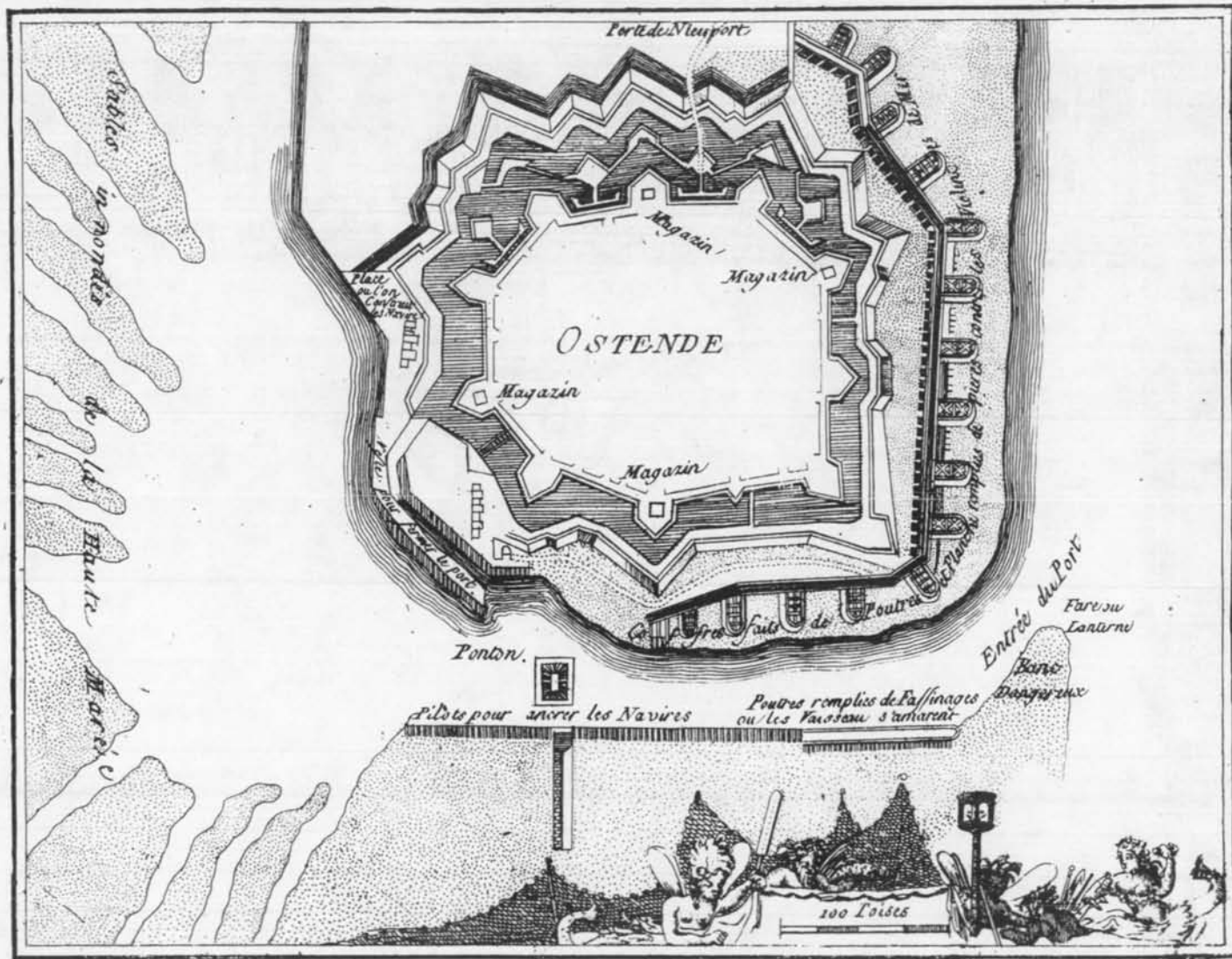
Dit stadhuis, gebouwd dus in 1711, had in het midden een DOME en een plat dak dat afgedicht was met lood. Het geheel was echter niet waterdicht en kostte veel geld aan herstellingswerken. Men besloot op 24 juli 1715 het ganse dak te vervangen door een schaliedak of kap. De aanbesteding startte diezelfde dag en een zekere Johannes BREYELS kreeg de opdracht.

Hierbij een frontaal zicht van dit stadhuis dat, volgens BOWENS, blijkbaar niet aan de werkelijkheid beantwoordde. Mooi is het wel, véél mooier dan de huidige blokkedozen !!

Maison de Ville d'Ostende Batie en 1711

VLIEGVELD RAVERSIJDE 1940-1944

Eene jonge herbergmeid onzer stad uit haar dienst weggestuurd omdat zij te vriendelijk was tegenover een duitsche officier, werd door hem in de prachtige woning van advokaat DE TOLLENAERE, Euphosina Beernaertstr. geplaatst. De nieuwe huismeesteres heeft verscheidene soldaten onder hare bevelen en draagt de kleederen van Mevr. DE TOLLENAERE. Zij mocht zelve het huis kiezen waar zij wonen wilde.

Zaterdag 5e December. -

TWEEENVIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Deze morgen werden nog eens versterkingen Middelkerkewaarts gestuurd, o.a. rond 7 ure, 15 snelvurende kanonnen en een half uur nadien een 400 tal pionniers, met den trein uit Brussel aangekomen. Men denkt dat zij voor last hebben de overstrooming der landen aan den Yser tegen te gaan. In alle geval sedert een 3 tal dagen worden kolossale vrachten hout en bij dozijnen groote rollen pin- of stekdraad in die richting gestuurd.

Een Lombartzydenaar, wien het gelukt is een bezoek te kunnen brengen aan zijne deels vernielde woning, verklaarde ons deze morgen dat van weerskanten de steenweg leidende van Westende naar Lombartzyde, de duitschers groote loopgrachten aangelegd hebben, die zij bedekken met eene dikke laag aarde, op dewelke zij koolen en paret planten. Hier en daar liggen rollen stekdraad in 't land.

Den ganschen morgen was het een onophoudelijk heen en weer rijden naar Leffinghe of Nieupoort, van groote, mindere of snelvurende kanonnen, van autos, voorraad- en poederkarren.

Rond 10 1/2 ure kwamen in autos een 80 tal gekwetsten aan uit de richting van Middelkerke. Er moeten voor het oogenblik zeer veel gekwesten in stad zijn, want het huis van M. Charles VAN ISEGHEM, in de Kapellestraat, is thans ook in ambulance herschapen. Ten andere, schier alle kwartuurs komen kleine troepkens gekwetsten, te voet af van Leffinghe of Middelkerke.

Heden was het kanongebulder maar flauwtjes.

Er zijn heden avond veel min duitsche soldaten in stad dan op andere Zaterdagden. Wat wij nochtans bemerken, is het groot getal jongelingen van d'eerste broek die in een matrozenpak steken of een pinhelm dragen.

* * *

Volgende plakbrief werd heden uitgeveerdigd :

BELANGRIJK BERICHT

Om de handelsverrichtingen te vergemakkelijken en ten einde gedeeltelijk in de betaling te kunnen voorzien van de requisities van het bezettingsleger, heeft de stad kasbons van 1, 5 en 20 frank uitgegeven betaalbaar op 31 maart 1915.

(hierna ontbreekt een gedeelte)

Ziehier het getal brooden tot hiertoe aan ieder ondersteund persoon of huisgezin wekelijks gegeven :

Vrouw alleen		3 brooden
Man alleen		4 "
Man en vrouw		7 "
Man, vrouw en 1 kind		9 "
"	2 krs	11 "
"	3 "	12 "
"	4 "	13 "
"	5 "	14 "
"	6 "	15 "
"	7 "	16 "

enz.

De stad wordt veroordeeld tot 150 fr. boet. De reden : vluchtelingen werden gehuisvest in de *Villa Valérie*, Chaletstraat, toebehoorende aan een oostenrijksch officier, René LORD.

Dinsdag 8e December. -

VIJFENVIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Hoe langer het spel duurt, hoe kalmer het wordt ! Heen en weer trekken van troepen en karren, aankomen van eenige dungezaaide gekwetsten, het vertrek rond 8 ure, van een 1500 tal duitsche soldaten die, volgens zij zelve zegden, naar de kanten van Roeselare trokken, het dagelijksch concert op de Grootte Markt, ziedaar alles wat aan te stippen valt, ten minsten voor wat den vijand aangaat.

Ah, 't doet ! De meesterknecht van de duitsche bakkerij, in de kazerne, is op het stadhuis komen klagen dat er geen volk genoeg is om het brandhout, noodig voor de bakkerij, te klieven. Dit werk werd tot hiertoe gedaan door eenige pompiers, de stad is nu verplicht mannen bij te zetten !

Van langs om beter; de duitschers eischen 400 loopende meter latten op om barakken op te richten voor de kanonniers. "Jamaar neen, zegt M. VERDEYEN, tegen den heer Burgemeester, dat is tegen 't Volkenrecht !" En de burgemeester weigerde de rekwisitiebon te teekenen.

Zelfde weigering, ook tengevolge van de tusschenkomst van M. VERDEYEN, voor wat betreft het bevel der duitschers betrekkelijk het bestraten van de Napoleonlaan tot aan het fort Napoleon.

Zoodoende zouden de duitschers heel gemakkelijk hunne kanonnen en hun schietvoorraad kunnen overbrengen. Om dit werk uit te voeren zou men 4 duizend kasseien uit andere straten moeten hebben opgebroken.

* * *

ZITTING VAN DEN GEMEENTERAAD

Deze namiddag om 3 ure greep eene openbare zitting van den Gemeenteraad plaats.

Aanwezig : MM. LIEBAERT, burg., VERHAEGHE, schepen, VERDEYEN, dd. schepen, WILLEM, HAMMAN, ELLEBOUD, MONTANGIE, CORNELIS, DEWEERT, LAMS, DE VRIERE, VANDYCKE, DE COCK en RAU raadsleden, THONE, secretaris.

Een 60 tal personen, schier allen bedienden van Ijzerweg, Posten, Telegrafen, Zeewezen en Brugge en Wegen, vormen het publiek.

Mededeeling van stukken

M. LIEBAERT, burg. - Wij kregen een rekwest van wege de agenten van Ijzerweg, enz. vragend dat de Stad zou tusschenkomen in de betaling hunner loonen en jaarwedden. Ik stel de verzending naar het Schepencollege tot onderzoek voor.

- Aangenomen

Andere stukken van bestuurlijken aard kwamen ook in.

Openbare aanbestedingen

M. LIEBAERT. - Het Schepencollege ontving verscheidene aanbiedingen voor de werken uit te voeren aan den schoolgroep van het Westerkwartier. Het Schepencollege zal later eene beslissing nemen - het is thans het oogenblik niet !

- Instemming

Kasbons

M. LIEBAERT. - In officieuze zitting van 24 november gaf de Raad aan het Schepencollege volledige macht om al de maatregelen, door den toestand vereischt, te nemen. Dientengevolge werden voor 1.300.000 fr. kasbons gemaakt, uitbetaalbaar op 31 Maart 1915, n.l. 100.000 van 1 fr., 100.000 van 5 fr. en 35.000 van 20 fr. Deze bons werden gedrukt door de Samenwerkende Maatschappij van den "Echo d'Ostende".

M. ELLEBOUDT. - Bezit gij bons genoeg om in al de noodwendigheden te voorzien ?

M. LIEBAERT. - Het woord is aan den Schepen van geldwezen.

M. VERDEYEN. - Het ware mij zeer moeilijk daarop te antwoorden. Wij kunnen immers niet zeggen hoelang nog wij zullen moeten voldoen aan de rekvisities der Duitschers. In alle geval hebben wij nu, naar ik meen, nog kasbons genoeg voor eene maand of voor een maand en half. Overigens, het is het oogenblik niet om nieuwe lasten te leggen. Wij zouden geene rechtveerdige taksen kunnen inbrengen en dus ons heil moeten zoeken in taksen op de voedingsmiddelen, hetgene den ongelukkigen toestand onzer medeburgers nog zou verzwaren.

Van den anderen kant, vele onzer medeburgers zijn weg, en de taksen dus moeten gedregen worden door degene die gebleven zijn. Zij...

M. LIEBAERT. - De moedigen !

M. VERDEYEN. - ...zouden slachtoffers zijn, en dat kan niet ! Later, eens dat de kasbons uit zijn, kunnen wij zien welke maatregelen te nemen zijn.

M. ELLEBOUDT. - Indien gij een gunstig antwoord geeft aan de vraag der bedienden en werklieden van den Ijzerweg, zult gij bons genoeg hebben ?

Gij moet nu ook kosteloos de huisgezinnen der opgeroepen soldaten onderhouden. Ik vraag mij af als gij die vergoeding ook met geene kasbons kunt betalen.

M. VERDEYEN. - Het Belgisch gouvernement gaf ons rond de 170.000 fr. voor oorlogskosten, enz. Daarvan zijn tot op 15 Oktober, datum der bezetting van de stad door de Duitschers, 70.000 fr. uitbetaald aan de huisgezinnen der opgeroepen soldaten. De 3/4 nagenoeg van het overige dienden tot het betalen van rekwisities door het Belgisch leger gedaan. Er blijft dus zowat 30.000 fr. over, want vanaf den 15 Oktober hebben wij alle hulpelden gestaakt.

Moesten wij nu het achterstallige betalen, de 30.000 fr. zouden alras op zijn en bovendien zouden wij per week 7 tot 800 fr. moeten betalen.

Wij hebben dan nog de vraag der Staatsagenten, wij hebben nog andere vragen. Wij moeten toch zien als er stoffelijke mogelijkheid bestaat voor de stad van eenieder te voldoen. Wij hopen tot eene middelmatige oplossing te kunnen geraken, want moesten wij alles betalen, het zou 400.000 fr. per maand kosten, voor de Staatsagenten alleen.

M. LIEBAERT. - Er zijn 446 gezinnen van opgeroepen soldaten, die ieder week 3.139 brooden krijgen. Dit geld komt van het Onderstands-

(HIERNA ONTBREEKT HET VERVOLG)

Als gevolg op de besprekingen in den Gemeenteraad, werd volgend schrijven rondgestuurd :

RANTSOENEERING VAN BROOD

BERICHT

Overeenkomstig de beslissing genomen in zitting van den Gemeenteraad van 8 December laatstleden :

De bakkerijen der stad zijn geplaatst onder toezicht der stedelijke overheid.

Het hoofd van elk huisgezin is gehouden te rekenen van 15 December in het politiebureau van zijnen wijk te doen kennen, de samenstelling van zijn gezin met aanduiding der personen die bij hem onderhouden worden ten welkdanigen titel (dienstmeid, knecht, werkvrouw, enz.) en eene daartoe bestemde formulier in te vullen. Terzelfertijd zal hem een persoonlijke kaart afgeleverd worden bij middel derwelke te rekenen van Donderdag 17 December hij dagelijks in eene bakkerij volgens zijne keus, de hoeveelheid brood zal kunnen bekomen, waarop zijne familie recht heeft.

Niemand zal in eene bakkerij der stad brood mogen ontvangen anders dan op vertoon zijner persoonlijke broodkaart.

De maximum hoeveelheid brood die dagelijks voor elken persoon mag afgeleverd worden, wordt door het Schepencollege vastgesteld in verhouding van de toestaande voorraad meel.

Kinderen die op 1n December den ouderdom niet bereikt hebben van 18 maanden komen voor de verdeeling van het brood niet in aanmerking. De persoonlijke broodkaarten worden afgeleverd in de hiernavermelde burealen alle dagen van 9 tot 12 en van 2 tot 5 ure (Duitsche tijd).

1e Politie Afdeling :

1e bureel middenstad Kerkstraat nr 42 (oud huis Elleboudt)
2e " Hazegras
3e " Vuurtoren

2e Politie Afdeling :

1e bureel Leopoldplaats
2e " Hospitaal
3e " Mariakerke

Het komiteit van Bevoorrading :

De Schrijver
F. DUBOIS

De Schepen-Voorzitter
G. VERHAEGHE

Woensdag 9e December. -

ZESENVIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Van in den vroege komen uit de richting van Middelkerke, kompanies soldaten af, met hunne vaandels, mitraljeuzen, kleine voorraadkarreken, enz. Zij vertrekken per trein naar Roeselaere.

Al de soldaten die vertrokken hoorden toe aan de "Seebataljons".

Vele menschen dachten reeds dat de Duitschers er van onder trokken, des te meer daar de Duitsche staf, die hier Maandag aankwam, en zijn intrek nam in den "annexe" van het Hôtel de l'Océan, heden vertrok. Eens te meer was men mis, want later kwamen andere troepen in.

Van 8 1/2 tot 10 1/2 ure kwamen veel gekwetsten toe, meest uit de richting van Middelkerke.

's Namiddags, slechts van tijd tot tijd, enkele kanonschoten.

* * *

De broodnood wordt uiterst nijpend. Van de 32 bakkerijen, die onze stad nog telt, waren heden meer dan de helft gesloten, bij gebrek aan meel. In de Cooperatief waren er gister avond nog 6 zakken meel, op verre na niet genoeg om 1/4 der hiergebleven leden voor een dag te spijzen. Gister kregen 8 bakkers elk 2 en 2 bakkers elk 3 zakken meel van stad, doch nu is de meelvoorraad totaal uitgeput en op het stadhuis weet men niet wanneer er meel zal aankomen.

Het klein volk, dat voor zekere bakkerijen samenschoolt, begrijpt den toestand niet, beschuldigt en bedreigt de bakkers die geene de minste schuld in de zaak hebben.

Nochtans zal er verbetering komen in den toestand want, dank zij de voetstappen van den Z.E.H. Deken CAMERLYNCK aangewend bij de Duitsche overheden, zal het Onderstandskomitee, zoo voor de noodlijdenden als voor het overige onzer bevolking, graan mogen koopen. Van morgen af zal dit graan in stad gemalen worden.

M. Adolf DORCHAIN, huisbewaarder van ons stedelijk gevang en brigadier bij onze pompiers, kreeg heden aanzegging van de Duitschers dat hij met zijne familie onmiddellijk zijne woonst verlaten moest. Hij nam intrek in het huis van M. Richard SCHEPENS, Babylonestraat.
(wordt vervolgd)

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

DE KONINGSVRIENDEN 1879

Deze schuttersgilde werd gesticht te Oostende in 1864. Haar voorzitter was dhr. Antoine HENRIX.

Bij haar oprichting had deze gilde eveneens een eigen leuze, namelijk "LOON NAAR WERKEN".

Op zondag 12 maart 1901 werd er bij een officiële ontvangst op het stadhuis, door burgemeester Alfons PIETERS en het voltallig schepencollege, het vaandel overhandigd aan de voorzitter en het bestuur van de Koningsvrienden.

Dit vaandel werd dan in een optocht door de stad gedragen onder begeleiding van de harmonie Euterpe. Op het wapenplein werd er door andere verenigingen hulde gebracht aan dit vaandel, waarna dit terug in optocht naar hun lokaal in de St. Sebastiaanstraat werd overgebracht.

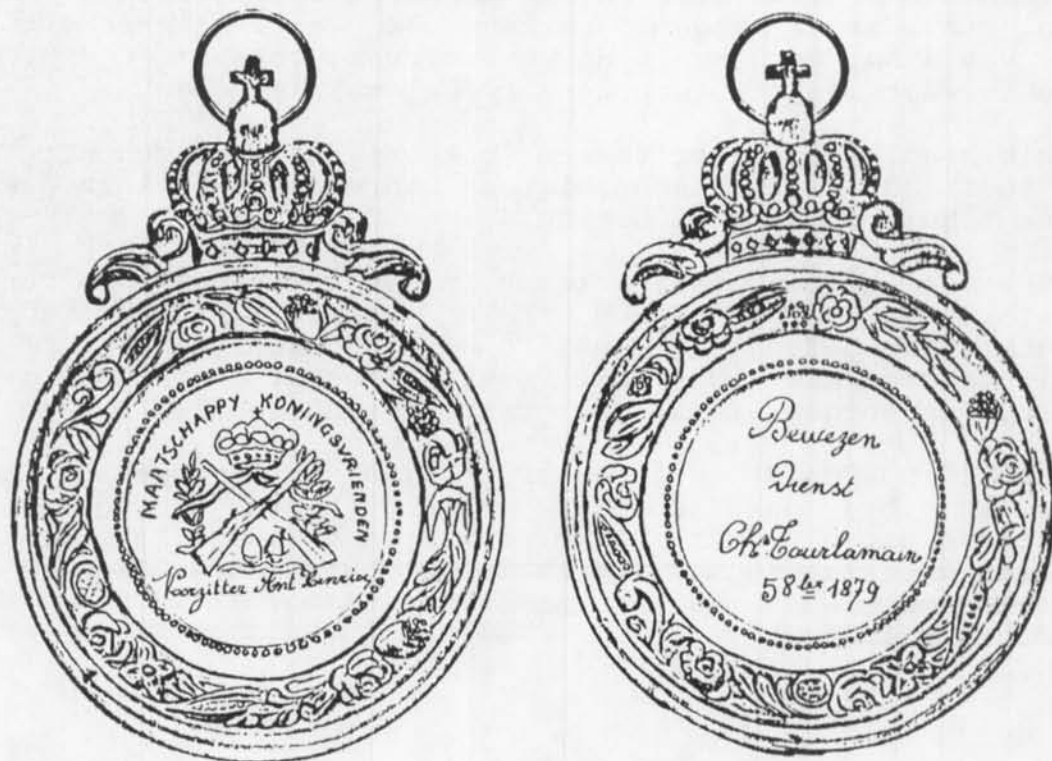
De vereniging organiseerde elk jaar verschillende schutterswedstrijden voor haar leden en andere gilden.

Ieder jaar werd er deelgenomen aan de cavalcaden en verschillende optochten door onze stad. Er werden ook inzamelingen georganiseerd voor de wezen en noodlijdenden van Oostende.

Bij de jaarlijkse schutterswedstrijden werden de verdienstelijke bestuurs- en andere leden gehuldigd en vereremerkt.

De hieronder afgebeelde en beschreven medaille is een van de vele die door de gilde werd geslagen om de verdiensten van sommige leden te huldigen.

Deze werd geschonken aan dhr. Charles TOURLEMAIN, bestuurslid.

R. MAATSCHAPPIJ KONINGSVRIENDEN

In het midden 2 gekruiste geweren met bovenaan een kroon en dit alles omringd door 2 lauwertakken.

V. Een tekst verdeeld over het veld in 4 lijnen :

BEWEZEN/ DIENST/ CHS. TOURLAMAIN/ 5 8ber 1879

1883 HOOP IN DE TOEKOMST

Deze toneelmaatschappij werd in 1865 te Oostende gesticht en had tot doel toneelvoorstellingen te geven ter bevordering van de nederlandse taal.

Bij een officiële ontvangst op het stadhuis in 1867 werd er door burgemeester Jean-Ignace VAN ISEGHEM aan deze vereniging een donkerblauw vaandel overhandigd.

Dit vaandel werd dan in stoet, voorafgegaan door een harmonie, door de stad gedragen. Op het Wapenplein werd het door diverse andere verenigingen gehuldigd.

Dit vaandel is nog steeds te bezichtigen in ons Heemmuseum.

Deze toneelvereniging organiseerde jaarlijks verschillende wedstrijden voor blijspelen onder haar aangesloten amateurtoneelspelers.

Deze wedstrijden werden "*Festival - Wedstrijd van Toneelkunde*" genoemd.

Bij deze wedstrijden werden de acteurs van het bekroond blijspel met verschillende medailles bedacht.

Later in het seizoen werd dit blijspel voor het publiek opgevoerd.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm

R. Een rondschrift : * MAATSCHAPPIJ HOOP IN DE TOEKOMST * OOSTENDE
Gekroond wapenschild van Oostende boven het water en met de beide figuren.

V. Een rondschrift : * FESTIVAL - WEDSTRIJD VAN TONEELKUNDE *
2 eikentakken in een kransvorm met bovenaan een ster en in het midden een medaillon met een tekst verdeeld over 4 lijnen :
HERINNERING/ 1882/ 1883/ EERMETAAL

1891 VLAAMSCHE KOORZANGMAATSCHAPPIJ

Deze toneel- en zangmaatschappij werd te Oostende boven de doopvont gehouden in 1891.

Als kenspreuk had deze vereniging "GEEN RIJKER KROON DAN EIGEN SCHOON".

In de schoot van de maatschappij werden er jaarlijks verschillende toneelopvoeringen gehouden. Door het koor werden er verschillende prijzen behaald in binnen- en buitenland.

De inhuldiging van het vaandel van deze maatschappij ging gepaard met grote feestelijkheden en opvoeringen. Ter dezer gelegenheid was er ook een officiële ontvangst op het stadhuis, waar het vaandel door burgemeester Alfons PIETERS werd overhandigd.

Dit vaandel is nog steeds te bezichtigen in ons Heemmuseum.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 40 mm MET ROL EN RING

R. LEOPOLD II ROI DES BELGES. Hoofd met lange baard links gericht. H.F.T.

V. 2 lauwertakken in kransvorm met middenin een medaillon met een tekst in 4 lijnen :

VLAAMSCHE/ KOORZANGMAATSCHAPPIJ/ OOSTENDE/ 1891

1900 VREUGDIGE BLAZERS

Deze blaaspijpmatschappij werd tot leven geroepen te Oostende in 1890 en kreeg bij haar stichting de benaming van "Vreugdige Blazers".

Hun lokaal was gelegen in de Rogierlaan, tussen de E. Beernaertstaat en de Alf. Pieterslaan, rechts richting St. Jozefskerk.

Door het blazen in het mondstuk van een lange houten pijp werd er met een ijzeren pijltje geschoten naar een doelwit.

Er werden jaarlijks verschillende wedstrijden gehouden, enerzijds in clubverband, tussen verschillende aangesloten leden, en anderzijds met diverse andere clubs uit Oostende en omstreken.

Eenmaal per jaar werd er door de leden een wedstrijd gehouden voor de "Sire" titel. Zo blaasde de heer Celestinus ASPESLAGH zich tot

Sire op 15 november 1900.

Bij deze gelegenheid werd hij door de maatschappij gehuldigd en bedacht met de hieronder afgebeelde en beschreven medaille.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm MET BRELOK, KROON EN RING

R. OSTENDE

Gekroond wapenschild van Oostende boven de boeg van een boot met 2 roeispanten.

V. Eiken- en lauwertak in kransvorm met middenin een tekst verdeeld over 4 lijnen :

VREUGDIGE BLAZERS/ SIRE/ C. ASPESLAGH/ 15 NOV. 1900

OOSTENDSE SLAVEN VRIJGEKOCHT IN 1670 EN 1675

Werner DE BAERE

Zoals U waarschijnlijk bekend heeft zich de Broederschap van de H. DRIEVULDIGHEID gedurende de 17de en de 18de eeuw ingezet om gelden in te zamelen die moesten dienen om slaven vrij te kopen op de Afrikaanse noordkust dat men toen "Barbarije" noemde.

De mannen die deze gelden inzamelden werden "slavenmeesters" genoemd. ("De Plate" bezocht in 1991, tijdens de studiereis, de kerk van Lapscheure waar zich nog ettelijke grafstenen van dergelijke slavenmeesters bevinden).

De mannen die zich, ter plaatse, bezig hielden met het vrijkopen waren meestal geestelijken.

In het archief van de Sint Jacobskerk te Gent vonden we enkele lijsten van vrijgekochte slaven. Een eerste lijst bevat de namen van de slaven vrijgekocht in 1670 en behelst 31 namen. De tweede lijst behelst de namen van diegenen vrijgekocht in 1675 en geeft 40 namen.

Op de eerste lijst staan 6 Oostendenaars vermeldt terwijl er 2 op de tweede lijst voorkomen.

Tot meerdere informatie van onze leden geven wij hierbij deze namen op. Er komen op deze lijsten ook nog drie Nieuwpoortenaars en een Gistelnaar voor. Vanwege hun traditionele verbondenheid met de Oostendenaars geven we ook hun namen op.

1. LYSTE van de naemen der Slaeven vande Nederlanden gekocht binnen de Stadt van Algiers in Barbarijen inde Maent van Augustus 1670, door den Eerw. P.F. Henricus Woussen, Minister van het Convent van Honschotte in Vlaenderen vande Ordre der Allerheylighste DRYVULDIGHEYDT, der Verlossinghe vande Ghevangenen, ende door P. Thomas Tande sijn gheselle / Religieus van het voorschreven Convent van Honschotte.

- Pieter HENDRICK - Oostende - slave van 6 jaren
- Lowys DU MOLEN - Oostende - slave van 6 jaren
- Albert DE RUYTER - Oostende - slave van 6 jaer op de Galeyen
- Guilliame COUCEFER - Oostende - slave van 2 jaer
- Bernard WETTERS - Oostende - slave van 5 jaren
- Jan HEECKEN - Oostende - slaven van 5 jaren
- Jan DE GRAVE - Gistele - slaven van 6 jaer
- Mavors DE WOLF - Nieupoorte - slave van drij jaren
- Pieter WILLAERT - Nieupoorte - slaven van een jaer en half

2. LYSTE der slaven van Neerlandt ghecocht ende verlost binnen de stadt van Algiers inde maendt van Oughst 1675, door den Eerweerdighen Pater Adrianus D'Archier Pastor van Erbault, Religieus van de ordre der Alderh. DRYVULDIGHEYDT : ende Broeder Jan Felix synen Compagnon vande selve Ordre Gheprofest in het Convent van Douay.

- Jan WERDAERT - Oostende - slave van 2 maenden
- Jan DE PAPE - Oostende - slave van 11 jaeren
- Mattheus DE VRIENDT - Nieupoorte - slave van 9 jaeren

Een fotografische copy van de volledige lijst maakte ik over aan het archief van De Plate. Dit tot meerdere informatie van de eventuele belangstellenden. Er komen namen op voor van overal in België en Nederland.

Bron : Archief Sint Jacobskerk te Gent.

OSTENDIANA. Oostende door een Nederlandse bril in 1888

Dat het Oostende uit de tweede helft van de 19de eeuw een goede reputatie had bij onze Noorderburen konden we lezen in het boek "OUD NEDERLAND" door Johan WINKLER uitgegeven te 's Gravenhage door Charles WEWINGS in 1888.

Wij willen onze leden deze hartverheffende lectuur niet ontzeggen en nemen daarom de voornaamste passages over.

... Welk eenen geheel anderen indruk als hare west-vlaamsche zustersteden, maakt Oostende op den bezoeker. Het heerlike, het schoone, het behagelike, het vroolike, het levendige Oostende ! Noord-Nederland heeft geene enkele plaats die met Oostende

vergeleken worden kan. In hoofzaak, ja, is Oostende eene badplaats en visschersplaats als Scheveningen.

Maar Scheveningen en Oostende mogen op éénen dag niet genoemd worden, zoo groot is het onderscheid. Oostende is als de koningin onder alle badplaatsen aan de Noordzee, en Scheveningen maakt, by Oostende vergeleken, eene armzalige vertooning. Scheveningen heeft niets dat halen kan by den gheel eenigen "Zeedijk" van Oostende. En de villa's op de scheveningsche duinen, de koffi- en eethuizen aldaar, met de gasthoven ingesloten, zijn bescheidene "optrekjes", zijn herbergjes, vergeleken by de prachtige gebouwen, die te Oostende aan den Zeedijk staan.

Oostende is eene stad van ruim 18000 inwoners, en volkomen als Scheveningen, in het duin gelegen en aan het strand. De stad heeft een zeer nieuwerwetsch voorkomen, ook door hare regelmatige, elkanderen in rechte lynen snydende straten, haar ruim vierkant marktplein, en het volkomen gemis aan oude gebouwen. Ik zag te Oostende geen enkel huis dat my ouder toescheen als 100 of 150 jaren, met uitzondering van de hoofdkerk, die er als eene groote dorpskerk uitziet, en van den toren, enkel maar den toren van het raadhuis, die zyne bruinroode muren gelukkig nog onbesmet en onbesmeerd heeft behouden, tusschen al die wit-gepleisterde, form- en karakterlooze huizen. Reeds terstond als men te Oostende komt, en de ruime, zeer schoone spoorhalle verlaat, maakt de haven, die zich tot aan het baanhof uitstrekt, eene levendige, vroolike vertooning, met hare stoffeering van talryke schepen, druk-bezige werklieden en sjouerslui, en rustende of rondwandelende zeelieden, met de talryke zeemansherbergen en kroegen aan de kade. 't Is als of men aan het Nieuw-Diep en den Helder kwame - wel te verstaan, in den bloeitijd dier plaatsen.

Maar het glanspunt van Oostende is "de Zeedijk" en het strand. Die zoogenoemde Zeedijk wordt geformd door de uiterste ry duinen aan den zee kant, die de eigenlike stad van het strand scheidt. Deze duinry is over eene lengte van anderhalf kilometer en eene breedte van dertig meter geslecht, dat is : afgeplat en effen gemaakt, en bevloerd met zeer groote, vierkante, blauwe steenplaten. Naar de landzyde wordt deze dijk of dam, die tien meter hoog is, omzoomd door schoone, groote gebouwen, in gesloten ry, huis aan huis, gasthoven, koffi- en ververschingshuizen en dergelike inrichtingen, de eene al weelderiger als de andere, prachtige winkels vol kostbare waren, byzondere woonhuizen enz. Deze gebouwen zijn allen in schoone bouorde, velen in vlaamschen herboorte-stijl opgetrokken. Aan het zuidwestelike einde van den dijk verheft zich het badhuis, met overgroote weelde ingericht, als een uit der mate groot paviljoen; en daar nevens de schoone villa van den koning der Belgen, in zwitserschen stijl gebouwd. Zuidwestwaarts van den dijk is ook het tot badplaats ingerichte strand, dat hier veel breeder is als aan den hollandschen wal; wel eens zoo breed. De dijk loopt aan eene zeezyde, waar hy geheel met basaltblokken bedekt is, glooiend af. Drie zware basaltsteenen zeebrekers strekken zich, rechthoekig van den dijk wykende en dien beschuttende, verre in zee uit. Als het flood is, bespoelt de zee den voet van den dijk, en by eene frissche bries breken de golven tegen de glooiing. Het schouwspel dat die breede en vlakke Zeedijk, van vroolike, welgekleede wandelaars wemelende, dat die schoone gebouwen opleveren, dat breede strand vol badgasten, badkoetsen, tentjes, enz., die heerlike zee, in den zonneshijn blinkende en flikkerende, en veelal verlevendigd door talryke visschersvaartuigen en door stoomboten, is geheel eenig schoon...

...Maar - wat alle vergelyking met Scheveningen den bodem inslaat -

Oostende heeft eene haven ! Eene fraaie haven, die zich tusschen een paar houtene havenhoofden, beiden omstreeks duizend schreden lang, verre in zee uitstrekt, en die zich, met hare ruime dokken en kommen, diep landwaarts in voorset, langs den geheelen oostkand der stad en verder. Aan de stadzyde heeft de haven eene breede kade, met drukbezochte herbergen en met winkelhuizen bezet. De haven zelve en alles wat daar toe behoort, is in den besten staat en wordt in keurige orde onderhouden. Op de hoofden, langs de havenkade, by de dokken, heerscht steeds eene vroolike beweging....

Geef toe dat er op dat ogenblik bij onze noorderburen zeer positief over onze stad geschreven werd.

Jan HOSTYN

Bron : Johan WINKLER. "Oud Nederland", uitgegeven door Charles EWINGS in 's Gravenhage. 1888.

LIDGELD 1993

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring De Plate is voor 1993 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 Fr
Steunend lid :	500 Fr
Beschermend lid (vanaf) :	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting door ons ontvangen op 27 november) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd "OOSTENDSE HAVENINRICHTINGEN" gekozen.

* * *

VEILING 1993

Op donderdag 28 januari 1993 gaat voor de 21ste maal de jaarlijkse Veiling van de Plate door onder leiding van de heer O. VILAIN.

Zoals steeds komt er een % ten goede van "De Plate". Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom. Wanneer er loten aangeboden worden, waarvan het lid zelf de minimum instelprijs bepaald heeft en indien er daarvan stukken geen koper vonden dan zal bij de teruggave van deze 10 % op de gevraagde instelprijs gerekend worden.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

Bij afwerking van uw kleurenfoto's

GRATIS FILM

of **GRATIS DUBBEL**

of **GRATIS CD**

COCK CAMERA SERVICE

Hoek Jozef II straat en Christinastraat - OOSTENDE

Tot einde voorraad!
Bij afwerking nieuwe film
min. 20 afgewerkte foto's

MONBALLIU b.v.b.a.

Jozef II straat 25, OOSTENDE

Tel. 059 - 70 21 13

VERKOOP en HERSTELDIENST - ONDERHOUD

Schrijfmachines - Elektronische rekenmachines - Bureelmeubelen

NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW - NIEUW

Ons lid, de hr. Albert DRIESSEN, heeft het alom bekend boek "NAUWKEURIGE BESCHRYVING DER OUDE EN BEROEMDE ZEE-STAD OOSTENDE....." door J. BOWENS, uitgegeven in 1792, bewerkt in hedendaags nederlands en chronologisch gerangschikt.

Deze bewerking bevat 127 bladzijden en is voorzien van een uitgebreide index en een 7-tal grondplannen van het oude Oostende. Het geheel wordt gepresenteerd onder thesismvorm.

Deze bewerking kost : 500,- Fr.

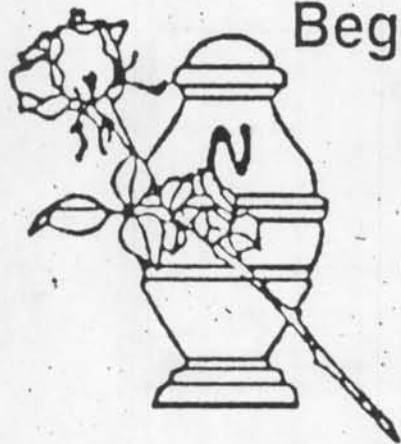
Na storting van 500,- Fr. per exemplaar (+ 50,-Fr eventuele portkosten) op rekening van de hr. A. DRIESSEN, Wezellaan 9 8400 Oostende (tel. 059/268893) nr.

473-6216005-12

zal het boek U zo spoedig mogelijk worden geleverd (cc. 2 à 3 weken).

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIËLE besommeringen heeft.

Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begravenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"